Perkasos V, Š ir R sienelėse atidengti pastato (Pilies g. 32) pamatai. Išorinių pastato sienų (Š bei R) ir vidinės, tarp dviejų namo patalpų esančios V sienos pamatai skiriasi. Š (1 pav.) ir R sienų pamatų rišimui naudotas tik molis. V (vidinės) sienos pamatui rišti panaudotas ne tik molis, bet ir kalkių skiedinys. Pamatai daugmaž 1 m aukščio, labai netvarkingai sukloti iš įvairaus dydžio akmenų (absoliuti jų dauguma neskaldyti). Taip pat pamate naudotos raudono molio plytos, kurių sienelių dydis 13x6, 11x6, 14x6, 15x7,5 cm. Plytos ir jų fragmentai, naudoti pamatų įrengimui, yra antrinio panaudojimo.

Pamatai kloti gana netvarkingai, tik bandyta suformuoti bent iš dalies taisyklingas akmenų eiles, ant kurių buvo drėbiamas molio arba kalkių (V siena) skiedinys, o aukščiau dažniausiai klojama plytų ir jų duženų arba akmenų eilė. V (vidinė) siena nebuvo surišta su Š (išorine) siena. Tarp šių sienų patalpos ŠV kampe buvo 1,5–2 cm pločio tarpas.

Baigus antrojo etapo tyrimus, buvo sustiprinti atidengti pamatai. Ištirtas plotas neužpiltas gruntu, nes po patalpa ketinama įrengti rūsį. Tyrimai patalpoje bus tęsiami.

Pilies St. 32–6

In 2013, the excavation begun in 2012 at Pilies St. 32–6, Vilnius, continued inside a second room (total area excavated in 2013: 4.35 m^2). A cultural layer, up to 1.8 m thick and consisting of several horizons, was recorded. Immediately below the floor was unearthed a 15–38 cm thick layer of lime mortar and sand created during the building's reconstruction in the early 20th century. The remains of a hard–packed earth floor up to 20 cm thick were discovered along the N wall (Fig. 1). In the remaining part of the excavated area, this floor had been destroyed during earlier renovations, only its debris being found. Throughout the excavated area, mixed cultural layer horizons with 15th–17th centuries finds: household pottery sherds, isolated 15th–16th centuries potsherds, animal bones, and isolated human bones, were recorded from a depth of 20–45 cm to 1,2–1,8 cm. The human bones probably found their way into the excavated area with soil from the cemetery of the Orthodox Church of St John the Evangelist and St Michael, which was closed in 1557 and intensively destroyed in the first half of the 17th century. The absolute majority of the finds were sherds of 15th–17th centuries unglazed household pottery (pots) (Fig. 2). Several stove tile fragments and metal artefacts were also found (Fig. 3). That the room's wall foundations were not laid at the same time is shown by the various methods used in their construction. The exterior N and E wall foundations were created from stones, bricks, and brick fragments bound with clay mortar while the interior (W) wall's foundation was bound with lime mortar and was not mechanically tied to the exterior (N) wall.

Pavel Vutkin

Karmelitų gatvė 4

2013 m. Vilniuje, Karmelitų g. 4 bute 13 atlikti archeologiniai tyrimai, nes buto savininkė planuoja įrengti rūsį. Kadangi šis pastatas (kaip ir visas likęs sklypas) anksčiau archeologų netyrinėtas, pirmiausia čia atlikti žvalgomieji tyrimai, norint išsiaiškinti rūsio įrengimo galimybę. Jų metu ištirtas vienas 4 m^2 dydžio šurfas.

Karmelitų g. 4 yra Vilniaus senamiesčio P dalyje – priklauso senamiesčio 52 kvartalui. Šis kvartalas trikampio formos, iš R pusės ribojamas Arklių gatvės, iš Š–V pusės – Karmelitų

gatvės, o iš PV – Visų Šventųjų gatvės. Pastatas yra XVI a. statybos. Žinoma, kad XIX a. jis buvo iš dalies rekonstruotas, o 1962–1965 m. restauruotas. Butas 13 yra Karmelitų g. 4 pastato pirmo aukšto V dalyje. Jį sudaro 5 patalpos bendro maždaug 58 m^2 ploto. Rūsį planuojama įrengti po 2 kambariais, esančiais buto V dalyje. Dar prieš tyrimų pradžią abiejose kambariuose buvo nuardytos betoninės grindys.

Šurfas 1 tirtas buto P patalpos R kampe. Jame įsigilinta iki 2,7 m gylio. Po betoninėmis buto grindimis iki šio gylio fiksuotas tik piltinės kilmės birios struktūros pilkos spalvos grunto sluoksnis su didele statybinių griuvenų koncentracija. Jame pasitaikė XIX–XX a. pradžia datuojamų buitinės ir statybinės keramikos fragmentų bei pora XVII a. datuojamų keramikos šukių. 40 cm gylyje šurfo P dalyje atidengtas apardytas rūsio skliautas iš gelsvos molio spalvos (25–27x12–13x6–6,5 cm dydžio) plytų, rištų pilkos spalvos kalkių skiediniu.

Atlikus žvalgomuosius tyrimus ir neaptikus archeologiškai vertingų sluoksnių, buvo vykdomi žvalgymai buto paviršiaus žeminimo darbų metu. Žvalgytas 34,9 m^2 dydžio plotas. Pradėjus grunto kasimo darbus paaiškėjo, kad po abiem buto patalpomis yra išlikęs *rūsys*. Jį taip pat sudarė 2 patalpos: R ir V. Abi jos buvo stačiakampio formos, siaurėjančios R kryptimi. Rūsio R patalpa buvo stačiakampio formos, kiek siaurėjanti R kryptimi, 16,7 m^2 ploto. Jos P dalyje atidengti užmūryti buvę laiptai, o V sienoje – niša. Š patalpos sienoje buvo 2,1 m aukščio, 93 cm pločio praėjimas į rūsio R patalpą. Rūsio V patalpa taip pat buvo stačiakampio formos, siaurėjanti R kryptimi. Jos plotas siekė 18,2 m^2. Šios patalpos Š sienoje atidengtas užmūrytas buvęs švieslangis, o V – niša.

Rūsys mūrytas iš gelsvos ir rausvos molio spalvos plytų (29–31x14x8 cm dydžio), rištų pilkos spalvos kalkių skiediniu. Jis datuojamas XVI a. II puse – XVII a. XIX a. jame vyko rekonstrukcijos darbai, kurių metu sumūryti nauji skliautai. Tam naudotos Rusijos imperijos standartinės gelsvos molio spalvos plytos (25–27x12–13x6–6,5 cm dydžio), rištos pilkos spalvos kalkių skiediniu. Sprendžiant pagal vėlyviausią radinį (1931 m. lenkišką padėkos ženkliuką bei 1923 m. Lenkijos 5 grašių nominalo monetą) rūsys užpiltas XX a. I pusėje. Tada tikriausiai buvo užmūryti laiptai bei švieslangis ir nuardyti skliautai, o virš jų paklotos naujos grindys. Rūsio užpildą sudarė analogiškas kaip tirtame šurfe birus pilkos spalvos gruntas su statybinėmis griuvenomis, kurios čia atsidūrė ardant rūsio skliaustus. Jame pasitaikė XVII–XX a. pradžios buitinės ir statybinės keramikos, sagų bei XVII a. vidurio – XX a. I pusės monetų.

Rūsys buvo valomas iki 3,5 m gylio. Kadangi kasant šurfą 1 dėl didelio gylio įžemis nepasiektas, norint patikrinti, iki kokio gylio tęsiasi rūsio pamatas, bei kokiame gylyje prasideda įžemis, išvalius rūsio R patapą, jos Š–V kampe padaryta 1,2x1,2 m dydžio ***iškasa***. Ji parodė, kad supiltinis pilkos spalvos grunto su stambiomis griuvenomis sluoksnis tęsiasi iki 4–4,1 m gylio nuo buvusio grindų lygio. Čia jame taip pat rasta XVII–XX a. pradžios buitinės ir statybinės keramikos bei dvi monetos: XVIII a. vidurio Augusto III šilingas ir XVII a. vidurio Jono Kazimiero šilingas. Po supiltiniu pilkos spalvos gruntu nuo 4 m gylio (H_{abs} 117,90 m) prasideda žvyras – įžemis. Rūsio pamatas baigiasi ties H_{abs} 117,80 m (4,1 m gylyje nuo buvusio grindų lygio).

Tyrimų metu surinkta 105 vienetai radinių. Daugiausia tai XVII–XX a. pradžios buitinės keramikos fragmentai. Aptikta ir keletas (5 vienetai) Vilniaus senamiesčio kultūriniams sluoksniams būdingų XVII a. koklių fragmentų (1:1,



1 pav. XVII–XX a. pradžios radiniai:
1, 2 – kokliai; 3, 4 – monetos; 5 – pypkė; 6 – ženkliukas.
P. Kankalio nuotr.

Fig. 1. 17th – early 20th centuries finds: 1, 2 – tile fragments; 3, 4 – coins; 5 – pipe bowl; 6 – badge.

2 pav.). Rasta 21 moneta. Didžiausią dalį (13 vienetų) sudaro XIX–XX a. pradžios Rusijos imperijos monetos. Taip pat rastos dvi XVIII a. monetos (Augusto III Sakso 1752 m. šilingas (1: 3 pav.) ir Stanislovo Augusto IV Poniatovskio 3 grašiai (?)), 5 XVII a. monetos (3 Jono Kazimiero šilingai ir du Rygos šilingai (1: 4 pav.)), bei viena 1923 m. Lenkijos 5 grašių nominalo moneta. Be to, rasta viena kaulinė ir 12 varinių sagų, XIX–XX a. pradžios pypkė su lenkišku užrašu „*DLA PRZYIACIELA*“ (lietuviškai, „Draugui“) (1: 5 pav.) bei 1931 m. Lenkijos padėkos ženkliukas su užrašu „*Za ofiarną pracę*“ (lietuviškai „Už pasiaukojantį darbą“) (1: 6 pav.).

Karmelitų St. 4

In 2013, a field evaluation was conducted at Karmelitų St. 4–13, Vilnius. First a 4 m^2 test pit was excavated. Fill soil with construction rubble continued to a depth of 2.7 m. At a depth of 40 cm a partially destroyed cellar vault was unearthed. Later, a field survey was conducted in two rooms (40.25 m^2). A cellar built in the second half of the 16th–17th centuries was unearthed in both rooms. In the 19th century it was renovated and new masonry vaults were made. In the first half of the 20th century, its stairs and window were bricked up, the cellar was filled, the arches were destroyed, and a new floor was laid on top of it. The grey fill soil with rubble continues down to sterile soil at a depth of 4–4.1 m. It contained 105 17th–20th centuries finds, largely contemporaneous household pottery. 21 17th–20th centuries coins were also found (Fig. 1).

Pavel Vutkin, Gintautas Rackevičius

Trakų gatvė 14

Ankstyviausias tyrinėtos teritorijos apgyvendinimas siejamas su XIV a. prie Trakų kelio įsikūrusiais pranciškonų vienuoliais (1 pav.). 1388 m. čia jau stovėjo medinė bažnyčia. Ji sudegė 1390 m. kryžiuočių puolimo metu. Dabartinė mūrinė Švč. Mergelės Marijos į Dangų ėmimo bažnyčia 1421 m. jau buvo pastatyta. Intensyvesnis Trakų gatvės Š pusės apgyvendinimas prasidėjo XVI a. pradžioje. XVI a. rūmus Trakų gatvėje valdė Mikalojus Radvila Juodasis (1515–1565 m.). Jo sūnėnas Kristupas Mikalojus Radvila Perkūnas (1547–1603 m.) 1570 m. juos remontavo. 1667 m. rūmai priklausė Vilniaus vaivadai (1667–1668 m.) Myko-